PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

253

Wybrane problemy współpracy polsko-czeskiej: gospodarka i infrastruktura

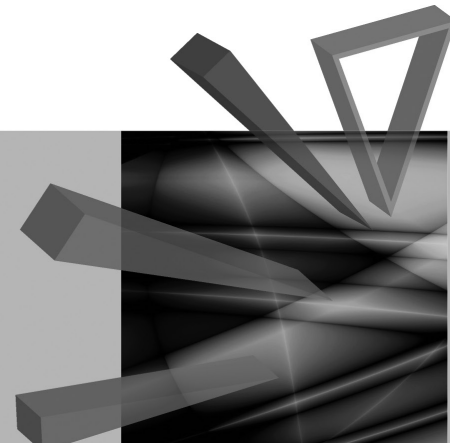

Redaktorzy naukowi
Stanisław Korenik
Anna Mempel-Śnieżyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Beata Filipiak, Piotr Hlaváček

Redaktor Wydawnictwa: Barbara Majewska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiejkolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-285-7

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp 7

Niki Derlukiewicz: Polsko-czeska współpraca transgraniczna jednostek samorządu terytorialnego z województwa dolnośląskiego 9
Piotr Hajduga: Partnerstwo publiczno-prywatne w Polsce i Republice Czeskiej 17
Stanisław Korenik: Kształtowanie się zjawisk społeczno-ekonomicznych na obszarach przygranicznych Dolnego Śląska – nowe semiperyferie 32
Małgorzata Krul, Lech Krupa: Usti nad Łabą – ocena i perspektywy rozwoju czeskiego miasta poprzemysłowego 48
Paweł Kurant: Europejska współpraca terytorialna jako instrument polityki regionalnej Unii Europejskiej w latach 2007-2013 58
Andrzej Łuczyszyn: Wzmacnianie infrastruktury budowlanej na pograniczu polsko-czeskim przez jednostki sektora finansów publicznych na wybranym przykładzie 68
Anna Mempel-Śnieżyk: Współpraca polsko-czeska – cele i przykładowe projekty 82
František Molík: Stan wdrażania Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska − Rzeczpospolita Polska 2007-2013 na Dolnym Śląsku 90
Małgorzata Rogowska: Finansowanie współpracy terytorialnej na pograniczu polsko-czeskim ze środków Unii Europejskiej w latach 2007-2013 ... 94
Dorota Rynio: Wykorzystanie uwarunkowań naturalnych w obszarze przygranicznym polsko-czeskim na przykładzie Gór Izerskich i Karkonoszy .. 103
Miloslav Šašek: Migrace a trh práce 113

Summaries

Niki Derlukiewicz: Polish-Czech cross border cooperation of local government units from Lower Silesia Voivodeship 16
Piotr Hajduga: Public-private partnership in Poland and Czech Republic 31
Stanisław Korenik: Development of socio-economic phenomena in the border areas of Lower Silesia − new semi-periphery 47
Małgorzata Krul, Lech Krupa: Ústí nad Labem – evaluation and prospects of Czech post-industrial city 57
Paweł Kurant: European territorial cooperation as an instrument of EU regional policy in 2007-2013 67

Andrzej Łuczyszyn: Strengthening of the building infrastructure on the Polish-Czech borderland by public finances sector units on the selected example 81
Anna Mempel-Śnieżyk: Polish-Czech cooperation – objectives and sample projects 89
František Molík: Implementation status of the Operating Program of Cross--Border Cooperation Czech Republic – Poland 2007-2013 in Lower Silesia 93
Małgorzata Rogowska: Financing territorial cooperation on Polish-Czech border from the European Union funds in 2007-2013 102
Dorota Rynio: Utilization of natural conditions in the borderland between Poland and Czech Republic – on the example of the Izerskie and the Karkonosze mountains 112
Miloslav Šašek: Migration and labour market 127

PRACE NAUKOWE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO WE WROCŁAWIU
RESEARCH PAPERS OF WROCŁAW UNIVERSITY OF ECONOMICS nr 253 • 2012
Wybrane problemy współpracy polsko-czeskiej: gospodarka i infrastruktura ISSN 1899-3192

František Molík
Ředitel Oblasti Náchod

STAN WDRAŻANIA PROGRAMU OPERACYJNEGO WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ REPUBLIKA CZESKA – RZECZPOSPOLITA POLSKA 2007-2013 NA DOLNYM ŚLĄSKU

Streszczenie: Obecnie fundusze strukturalne i programy operacyjne postrzega się jako instrumenty przyspieszania zmian. Zadaniem wspólnych projektów europejskich jest rozwiązanie problemów strukturalnych i systemowych oraz nadrobienie zaległości na wspólnej granicy i w obszarze przygranicznym. Celem niniejszego artykułu jest przyjrzenie się działalności transgranicznej w zakresie tworzenia centrów kontaktowych czesko-polskiej współpracy gospodarczej – stworzenie sieci punktów kontaktowych czesko-polskiej współpracy gospodarczej w ramach realizacji projektu z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Polska 2007-2013.

Słowa kluczowe: granica, przejście graniczne, infrastruktura, przedsiębiorca, współpraca, oczekiwania.

1. Wstęp

Spojrzenie na granicę pomiędzy Republiką Czeską i Polską ukształtowało kilka wydarzeń historycznych. Jednym ze zjawisk rzutujących na stosunki międzynarodowe są braki we wspólnej tradycji oraz liczne uprzedzenia. Po obydwu stronach granicy doszło w połowie zeszłego wieku do wymiany mieszkańców i granica stała się przez kilka dziesiątek lat dla większości z nich szczelnie zamknięta. Wielu Czechów i Polaków patrzyło z dużą nadzieją na zmiany, które przyszły razem z wejściem do Unii Europejskiej. Czy ich oczekiwania zostaną spełnione, pokaże przyszłość. Ciągle jeszcze jesteśmy w trakcie zmian i nie potrafimy w danej chwili obiektywnie ocenić tych, które już zaszły. Jako instrumenty przyśpieszenia zmian postrzega się fundusze strukturalne i programy operacyjne. Zadaniem wspólnych projektów europejskich jest rozwiązanie problemów strukturalnych i systemowych oraz nadrobienie zaległości na wspólnej granicy i w przygranicznym obszarze.

2. Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska − Rzeczpospolita Polska 2007-2013 – szansa na pogłębianie współpracy transgranicznej

Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska − Rzeczpospolita Polska 2007-2013 ma kilka wyzwań, w ramach których po obydwu stronach granicy miasta i różne organizacje realizują swoje projekty.

Celem niniejszego artykułu jest przyjrzenie się działalności transgranicznej w zakresie tworzenia centrów kontaktowych czesko-polskiej współpracy gospodarczej − stworzenie sieci punktów kontaktowych czesko-polskiej współpracy gospodarczej w ramach realizacji projektu z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska − Polska 2007-2013.

Projekt rozpoczął się w maju 2009 i zakończył się w kwietniu roku 2012. Partnerami projektu są trzy organizacje w Polsce i pięć czeskich izb gospodarczych. Dwa miesiące przed zakończeniem projektu możemy poddać analizie wyniki i podjąć próbę oceny całości projektu.

Projekt „Punkty kontaktowe" był skierowany głównie do czeskich i polskich przedsiębiorców, zarówno dużych, jak i małych. Nie trzeba było długo czekać, aby oferta usług punktów kontaktowych rozpowszechniła się pomiędzy sektorem prywatnym − biznesmenami, a pozostałymi uczestnikami rynku i tym samym uzyskała szeroką publiczność.

Warto zwrócić uwagę, jak bardzo pozytywnie była, jest i prawdopodobnie będzie oceniana usługa udzielania odpowiedzi na zapytania dotyczące różnych sytuacji przy wejściu przedsiębiorców na terytorium drugiego kraju. Zainteresowaniem cieszy się także udzielanie pomocy przy kontaktach z urzędami, przy zakładaniu firm i wyszukiwaniu odpowiednich partnerów do współpracy.

Jako kolejne udane przedsięwzięcie można wskazać giełdy polskich i czeskich firm, podczas których zainteresowani mają zarówno możliwość oferowania swoich usług, jak i mogą wnieść zapytanie o poszukiwane przez nich usługi do własnego programu produkcyjnego. Giełdy pracy są bardzo pozytywnie oceniane przez firmy, które szukają fachowców, pracowników do montażu i kompletacji swoich produktów. Równocześnie giełdy pracy umożliwiają znalezienie zatrudnienia przez pracowników sezonowych, często poszukiwanych przez czeskie firmy w polskich urzędach pracy.

W ramach realizowanego projektu zorganizowano także wyjazdy do inkubatorów przedsiębiorczości oraz na różne tematyczne wystawy i targi. Odbyło się kilka seminariów i konferencji na temat transgranicznej współpracy, skierowanych do przedsiębiorców. W konsekwencji doszło do szerszej współpracy pomiędzy ambasadami − izby gospodarcze często występowały jako partnerzy podczas rozmów.

Należy jednak pamiętać, że podjęte działania na rzecz współpracy nie kończą się wraz z projektem. Nadal pozostaje mnóstwo problemów do rozwiązania. Obserwu-

jąc lokalny rynek pogranicza polsko-czeskiego, można dostrzec, że dla firm w Polsce i Czechach bardzo istotna jest infrastruktura. Obecnie granice nie są dostosowane do bezproblemowego przepływu usług i towaru. Na przejściach granicznych nadal istnieją ograniczenia w ruchu drogowym, które znacznie komplikują przedsiębiorcom prowadzenie działalności. Firmy z regionu Trutnova wożą swój towar do polskich transgranicznych powiatów przez przejście graniczne w Harrachovie lub Nachodzie. Powoduje to nie tylko niepotrzebne obciążanie dróg, ale też przy dzisiejszych cenach paliwa jest kompletnie nieopłacalne. Przedsiębiorcy narzekają na niemożność świadczenia drobnych usług i sprzedaży w sąsiednim kraju. Koniecznie trzeba podkreślić, że nie chodzi tutaj tylko o transport samochodów ciężarowych, ale i o transport zwykłych pojazdów, przewożących materiały budowlane, piasek czy półprodukty.

Przedstawiciele izb gospodarczych są regularnie zapraszani na posiedzenia Czesko-Polskiej Komisji Międzyrządowej do spraw Współpracy Transgranicznej, na spotkania z ambasadorami oraz radcami handlowymi Polskiej Ambasady w Pradze i Republiki Czeskiej w Warszawie. Prawie na wszystkich spotkaniach podnosi się dyskusję o jednym z głównych problemów – infrastrukturze. W zakresie infrastruktury obydwa państwa są dłużne wobec swoich przedsiębiorców i w tej kwestii wdrażanie programów operacyjnych ma stale wielkie rezerwy.

Dla przedsiębiorców działających w regionie Královéhradeckim i w województwie dolnośląskim niezbędne jest nowe przejście graniczne w pobliżu Lubawki i Královca. Budowa drogi szybkiego ruchu R11-S3 powinna być niezwłocznie rozpoczęta od granicy państwowej w kierunku centralnej Polski i centralnych Czech. Aktualnym tematem jest również niedziałający transgraniczny przewóz osób. Głównie Polacy zatrudnieni w Czechach nie mają możliwości dostać się jakimkolwiek publicznym przewozem do pracy. Przy czym można podkreślić, że sporo czeskich firm już od bardzo dawna zatrudnia polskich pracowników.

3. Podsumowanie

Nieustannie zwraca się uwagę na problemy przedsiębiorców wynikające z braków infrastrukturalnych na pograniczu polsko-czeskim. Na współpracę czesko-polską możemy patrzeć z dwóch stron. W kwestii stosunków międzyludzkich, w tym także i stosunków międzybiznesowych, można powiedzieć, że udało się wiele osiągnąć. Współpraca nadal się rozwija, coraz więcej firm współpracuje z partnerami zagranicznymi. Druga kwestia dotyczy infrastruktury i tu nie zmieniło się nic. Regularny przewóz miejski nie działa. Przez granicę nie jeżdżą pociągi ani autobusy. Jeżeli ktoś wybierze się do sąsiedniego kraju w celach kulturalnych, turystycznych lub do pracy, uzależniony będzie od samochodu osobowego. Jednym z negatywnych przykładów jest polska firma z Wałbrzycha, która kupowała od czeskiej firmy w Vrchlabí kable. Z powodu ograniczenia na granicach była zmuszona wozić towar z Vrchlabí

przez Trutnov – Náchod – Kłodzko do Wałbrzycha. Ponieważ nie udało im się uzyskać zgody na przejazd samochodu ciężarowego do 12 ton przez przejście graniczne Královec-Lubawka, import czeskich kabli do Wałbrzycha z powodu zbyt wysokich kosztów transportu został wstrzymany. Do chwili obecnej nie udało się przedsiębiorcom pomóc i nadal ten problem pozostaje nierozwiązany. To tylko jeden z licznych przykładów potwierdzających, że projekty mające na celu usprawnienie współpracy polsko-czeskiej w zakresie infrastruktury są niezbędne.

Realizowany projekt punktów kontaktowych umożliwił sygnalizowanie problemów w prowadzeniu transgranicznej działalności gospodarczej przedstawicielom władzy politycznej i dyplomatycznej obu rządów (stron). Powstałe punkty kontaktowe mają jeszcze bardzo dużo do zrobienia. Ich otwarcie jednak dzięki Programowi Operacyjnemu Współpracy Transgranicznej Republika Czeska − Rzeczpospolita Polska 2007-2013 możemy w tej chwili traktować jako bardzo korzystne. Na zakończenie wymieńmy jedną z kilku liczb statystycznych. Centrum Kontaktowe w Nachodzie udzieliło w trakcie swojej dotychczasowej działalności odpowiedzi na trzysta zapytań z czeskiej i polskiej strony. To niewątpliwy dowód, że przedsiębiorcy znaleźli drogę do punktów kontaktowych czesko-polskiej współpracy i że chętnie korzystają z ich usług.

IMPLEMENTATION STATUS OF THE OPERATING PROGRAM OF CROSS-BORDER COOPERATION CZECH REPUBLIC – – POLAND 2007-2013 IN LOWER SILESIA

Summary: The task of common European projects is to correct structural and systemic problems and shortcomings of the common border and the territory near the border. The purpose of this paper is to examine cross-border entrepreneurship in terms of Czech-Polish economic cooperation sponsored project creation centers, which is implemented from the Operating Program of Cross-Border Cooperation Czech Republic – Poland 2007 – 2013. The work does not end at the end of the project. There are still many issues to be dealt with. Infrastructure is very important for the companies in Poland and the Czech Republic. Borders are not adjusted for free movement of services and merchandise.

Keywords: border, cross border, infrastructure, entrepreneur, cooperation, expectations.

PRACE NAUKOWE UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO WE WROCŁAWIU
RESEARCH PAPERS OF WROCŁAW UNIVERSITY OF ECONOMICS nr 253 • 2012
Wybrane problemy współpracy polsko-czeskiej: gospodarka i infrastruktura ISSN 1899-3192

Małgorzata Rogowska
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

FINANSOWANIE WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ NA POGRANICZU POLSKO-CZESKIM ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ W LATACH 2007-2013

Streszczenie: Problematyka przestrzenna i współpraca w wymiarze przestrzennym nabiera coraz większego znaczenia w ramach polityki spojności Unii Europejskiej. Najistotniejszym dokumentem przyjętym na szczeblu wspólnotowym jest Europejska Perspektywa Rozwoju Przestrzennego zaakceptowana w Poczdamie w 1999 r. Przyczyniła się ona do podjęcia szeregu inicjatyw praktycznych i zbudowania platformy informacyjnej, zbierającej i porządkującej informacje o wymiarze przestrzennym procesów społeczno-ekonomicznych zachodzących w Europie. W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 cel trzeci: „Europejska współpraca terytorialna" zostanie utrzymany w dotychczasowym kształcie z kwotą 11 mld euro.

Słowa kluczowe: europejska przestrzeń, EPRP, finansowanie współpracy transgranicznej na pograniczu polsko-czeskim w latach 2007-2013.

1. Wstęp

Problematyka przestrzenna i współpraca w wymiarze przestrzennym nabiera coraz większego znaczenia w ramach polityki spojności Unii Europejskiej. Jest to widoczne z jednej strony w wielu dokumentach dotyczących kwestii przestrzennych, akceptowanych na szczeblu UE począwszy od lat 90. ubiegłego wieku, a z drugiej w wysokości kwot finansowych przeznaczanych na współpracę terytorialną w poszczególnych perspektywach finansowych. W perspektywie 2007-2013 popularność tego typu inicjatyw i ich dobra ocena wystawiona przez Komisję Europejską doprowadziły do pojawienia się nowego celu polityki spójności, tj. Europejskiej Współpracy Terytorialnej. W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 cel trzeci: „Europejska współpraca terytorialna" zostanie utrzymany w dotychczasowym kształcie z kwotą 11 mld euro. Celem artykułu jest prezentacja podstawowych dokumentów odnoszących się do kwestii przestrzennych Unii Europejskich oraz możliwości ich finansowania w perspektywie 2007-2013.

2. Problemy przestrzenne a polityka regionalna Unii Europejskiej

Kwestie przestrzenne w polityce Unii Europejskiej zostały zauważone dopiero w latach 90. XX wieku, czyli w momencie, gdy polityka regionalna przybrała już określone ramy i można było ocenić jej skuteczność w osiąganiu spójności społeczno-ekonomicznej. Pierwsze działania w tym zakresie dotyczyły szeregu przedsięwzięć służących określeniu kwestii zagospodarowania przestrzennego Europy i w perspektywie 1994-1999 skierowane były do miast. Działania podjęte wówczas doprowadziły z czasem do podpisania pierwszego dokumentu dotyczącego problemów przestrzennych całej Wspólnoty. Przyjęta w 1999 r. w Poczdamie Europejska Perspektywa Rozwoju Przestrzennego (European Spatial Development Perspective) określała trzy strategiczne obszary, na których powinny skoncentrować się państwa członkowie, tj. policentryczny rozwój sieci osadniczej, rozwój sieci transportowej i komunikacyjnej oraz dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. EPRP miała charakter indykatywny, a jej główny cel dotyczył zainicjowania szeregu działań przyczyniających się do zrównoważonego i trwałego rozwoju Europy. Dokument ten, pomimo swojego nieobligatoryjnego charakteru, przyczynił się do wielu inicjatyw i w efekcie do stworzenia podstaw dalszego wspierania i identyfikacji problemów rozwoju przestrzennego Europy. Jedną z inicjatyw rozpoczętych w perspektywie finansowej 2000-2006 i kontynuowanych w latach 2007-2013 było stworzenie Europejskiej Sieci Obserwatoryjnej Planowania Przestrzennego (European Spatial Planning Observation Network – ESPON)[1]. Celem ESPON stało się stworzenie platformy do analiz i badań nad przestrzenią 27 państw Unii Europejskiej oraz państw niebędących formalnymi członkami ugrupowania, takich jak Norwegia i Szwajcaria. Wynikiem analiz podjętych w ramach programu są raporty badawcze opisujące różne aspekty zagospodarowania przestrzennego Unii Europejskiej. Sukcesem ESPON jest więc wzbogacenie wiedzy o terytorialnych aspektach rozwoju terytorialnego oraz stworzenie zintegrowanej i innowacyjnej platformy wymiany informacji o przestrzennym zróżnicowaniu struktury społeczno-gospodarczej w Europie.

Przykładem działań podjętych w następstwie EPRP jest także VASAB (Vision and Strategies Around the Baltic Sea 2010), czyli program współpracy międzynarodowej w obszarze planowania przestrzennego, obejmujący wszystkie kraje bałtyckie oraz Białoruś i Norwegię, mający na celu wypracowanie długookresowej perspektywy rozwoju przestrzennego regionu Morza Bałtyckiego.

Konsekwencją działań podjętych w następstwie EPRP były cykliczne spotkania ministrów ds. rozwoju regionalnego i wpisanie trzeciego wymiaru spójności, tj. poza

[1] ESDP. Perspektywy Przestrzennego Rozwoju Europy. Kierunki Zrównoważonego i Trwałego Rozwoju Terytorialnego w Unii Europejskiej, uzgodnione na nieformalnej Radzie Ministrów odpowiedzialnej za planowanie przestrzenne, Poczdam, maj 1999, Ministerstwo Gospodarki, maj 2000. Zob. szerzej: *Podstawy gospodarki przestrzennej – wybrane aspekty*, red. S. Korenik, J. Słodczyk, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2005, s. 78 i n.

społecznym i ekonomicznym również przestrzennego, do nowego Traktatu z Lizbony w roku 2007[2]. Spójność terytorialna rozumiana jest jako stan rozwoju terytorium, do którego dąży się i w którym procesy wymiany i przepływów w sferze gospodarczej i społecznej przebiegają sprawnie, gwarantując społecznie i gospodarczo efektywną alokację zasobów. Kategoria ta może być także utożsamiana z procesem polegającym na takim kształtowaniu przestrzeni UE, które zapewni najlepszy rozwój unikalnego potencjału poszczególnych terytoriów UE, umożliwiającego osiąganie celów rozwojowych UE, w tym spójności społecznej i gospodarczej, poprzez zintegrowane zarządzanie rozwojem. Wyrazem akceptacji podjętych działań było także podpisanie Agendy Terytorialnej Europy w 2007 r., która rozwija cele zawarte w EPRP i jest wdrażana poprzez Program Działań dla Wdrażania Agendy Terytorialnej UE. Dokument ten stanowił ramy współpracy dla państw członkowskich, instytucji UE oraz partnerów i organizacji pozarządowych w zakresie spójności terytorialnej na szczeblu krajowym i wspólnotowym.

W maju 2011 r. ministrowie odpowiedzialni za planowanie przestrzenne zrewidowali zapisy ATE i przyjęli nowy dokument Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020[3]. Celem tego dokumentu stało się zapewnienie strategicznych wytycznych rozwoju terytorialnego, wsparcie włączania wymiaru terytorialnego do różnych dziedzin polityki UE oraz zagwarantowanie realizacji strategii Europa 2020 zgodnie z zasadami spójności terytorialnej. Cele przyjęte w Agendzie Terytorialnej Unii Europejskiej stanowią rozwinięcie i uzupełnienie trzech podstawowych celów EPRP i zostały sformułowane następująco[4]:

1. Wzmocnienie policentrycznego rozwoju oraz innowacji poprzez tworzenie sieci współpracy regionów miejskich i wiejskich.
2. Wypracowanie nowych form partnerstwa i zarządzania terytorialnego pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi.
3. Wsparcie regionalnych klastrów konkurencyjności i innowacji w Europie.
4. Wzmocnienie i rozbudowa sieci transeuropejskich.
5. Transeuropejskie zarządzanie ryzykiem z uwzględnieniem efektów zmian klimatycznych.
6. Wzmocnienie struktur ekologicznych oraz wartości kulturowych jako wartości dodanej dla rozwoju.

W październiku 2008 r. Komisja Europejska przyjęła Zieloną Księgę w sprawie spójności terytorialnej[5], mającej na celu wypracowanie wspólnego stanowiska z przedstawicielami władz regionalnych i lokalnych oraz pozostałymi podmiotami życia społeczno-ekonomicznego, dotyczącego definicji spójności terytorialnej.

---

[2] Art. 2, 6, 16 i 158 Traktatu WE, http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_pl.htm.

[3] http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_spojnosci/Polityka_spojnosci_po_2013/Debata/Documents/Agenda_Terytorialna_07092011.pdf.

[4] Tamże.

[5] http://www.mrr.gov.pl/aktualnosci/rozwoj_regionalny/Strony/ZielonaKsięga.aspx.

3. „Europejska współpraca terytorialna" w perspektywie 2007-2013

Istotność problematyki przestrzennej została podkreślona w perspektywie finansowej 2007-2013, w której kwestie terytorialne stały się jednym z celów polityki spójności UE. Cel trzeci: „Europejską współpracę terytorialną", można uznać za sukces podejmowanych we wcześniejszych perspektywach inicjatyw terytorialnych. W latach 2004-2006 były to dwa programy współpracy międzyregionalnej INTERREG Polska, tj.: INTERREG IIIC North (w którym uczestniczyło 5 województw północnej Polski) oraz East (pozostałe województwa)[6]. Inicjatywy miały na celu poprawę efektywności polityki rozwoju regionalnego oraz spójności poprzez wymianę informacji oraz wzajemne wykorzystywanie doświadczeń w dziedzinie administracji.

W perspektywie 2007-2013 współpraca międzyregionalna realizowana jest w ramach programu INTERREG IVC, który obejmuje terytorium UE oraz Norwegię i Szwajcarię. Wsparcie dotyczy przede wszystkim promowania innowacyjności i gospodarki opartej na wiedzy oraz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom[7]. Program otrzymał 321 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na wsparcie dwóch priorytetów. Wspiera dwa rodzaje interwencji, tj. inicjatywy regionalne, z którymi występują władze regionalne lub lokalne, ukierunkowane na wymianę doświadczeń. Drugi typ to projekty związane z kapitalizacją, tj. wykorzystywaniem rezultatów już zrealizowanych przedsięwzięć.

W latach 2007-2013 w ramach celu trzeciego polityki spójności współpraca o charakterze transnarodowym, międzynarodowym oraz międzyregionalna realizowana jest w ramach Programu Operacyjnego Europejska Współpraca Terytorialna. Na realizację tego programu Polska otrzymała 557,8 mln euro, a dla wszystkich krajów członkowskich UE przeznaczyła z budżetu ok. 7,75 mld euro. Program ten oraz Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa zastąpią inicjatywy podjęte w latach 2004-2006 w ramach INTERREG III.

Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa stanowi inicjatywę Komisji Europejskiej nakierowaną na rozwój współpracy między Unią Europejską a państwami partnerskimi spoza UE. Na ten cel przeznaczono kwotę 173,3 mln euro[8]. Polska uczestniczy w ramach tego instrumentu w programach współpracy transgranicznej: Polska − Białoruś − Ukraina oraz Litwa − Polska − Rosja.

Projekty współpracy transgranicznej w ramach PO EWT dotyczą w perspektywie 2007-2013 podregionów NUTS-3 usytuowanych wzdłuż wewnętrznych i niektórych zewnętrznych granic lądowych UE, a także w obszarach nadmorskich znajdujących się w odległości do 150 km. Podejmowane wspólnie działania dotyczyć mogą[9]:

---

[6] http://www.ewt.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich/strony/wspolpracamiedzyregionalna.aspx.

[7] Tamże.

[8] http://www.ewt.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich/Strony/czymsafundusze.aspx.

[9] http://www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Wspolpracatransgraniczna.aspx.

- wsparcia przedsiębiorczości, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, turystyki, kultury i handlu transgranicznego,
- ochrony dóbr naturalnych i dóbr kultury, zapobiegania zagrożeniom naturalnym i technologicznym,
- wsparcia powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi,
- poprawy dostępu do sieci transportowych, informacyjnych i komunikacyjnych,
- gospodarki wodnej, gospodarowania odpadami oraz systemów energetycznych,
- rozwijania i wykorzystywania infrastruktury społecznej,
- współpracy administracji oraz integracji społeczności lokalnych poprzez realizację wspólnych działań w ramach rynku pracy, promocji równouprawnienia, rozwoju zasobów ludzkich oraz wspierania sektora badań i rozwoju.

W ramach programu trzecim obszarem wsparcia są projekty współpracy transnarodowej krajów w basenie Morza Bałtyckiego (Program Regionu Morza Bałtyckiego) oraz Europy Środkowej (Program Europy Środkowej).

4. Program Współpracy Polsko-Czeskiej w ramach PO EWT

W ramach programów transgranicznych Europejskiej Współpracy Terytorialnej wsparcie skierowane jest m.in. na rozwój współpracy regionów polskiego i czeskiego pogranicza. Polska część obszaru objętego programem składa się z czterech podregionów NUTS-3, tj. jeleniogórsko-wałbrzyskiego, opolskiego, rybnicko-jastrzębskiego, bielsko-bialskiego, oraz obszaru powiatu pszczyńskiego. Obszar czeskiego pogranicza to regiony: liberecki, královéhradecki, pardubicki, ołomuniecki oraz morawsko-śląski[10].

Współpraca polsko-czeska była dotąd wspierana ze środków UE w ramach:

- Programu Współpracy Przygranicznej PHARE Polska-Czechy (1999),
- PHARE CBC Czechy-Polska 2000-2003 (2000-2006),
- Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA Czechy-Polska (2004-2006),
- PO EWT Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska (2007-2013).

W latach 2007-2013 w odniesieniu do poprzedniego okresu programowania podkreśla się kilka istotnych zmian[11]:

- zwiększenie dostępnych środków do 219,46 mln euro,
- zwiększenie maksymalnej wysokości dofinansowania do 85%,
- ustalenie wysokości dofinansowania z EFRR na ponad 30 000 euro,
- zwiększenie znaczenia współpracy transgranicznej,
- wprowadzenie wspólnego dwujęzycznego wniosku,
- wprowadzenie budżetu i płatności w euro,
- umożliwienie działań inwestycyjnych w ramach wszystkich osi priorytetowych.

---

[10] http://www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Polska-Czechy.aspx.

[11] http://www.cz-pl.eu/pl/.

W ramach programów współpracy transgranicznej wspierane mogą być projekty, w których partnerzy współpracują ze sobą. Spełnione muszą być między innymi dwa z czterech kryteriów, tj. wspólne przygotowanie, wspólna realizacja, wspólny personel, wspólne finansowanie.

Istotny i zaraz trudny do wykazania we wspólnym projekcie jest efekt transgraniczny, który powinien:

- przyczyniać się do tworzenia trwałych struktur współpracy,
- mieć wpływ na grupy docelowe po drugiej stronie granicy,
- przyczyniać się do rozwoju kontaktów transgranicznych,
- przynosić korzyści po obu stronach granic,
- przyczyniać się do poprawy warunków życia na obszarze pogranicza,
- przynosić trwałe rezultaty działań transgranicznych.

Tabela 1. Osie priorytetowe w ramach PO EWT Republika Czeska − Rzeczpospolita Polska

Priorytety i działania	Ukierunkowanie wsparcia	Alokacja w EUR
1. Wspieranie dostępności komunikacyjnej, ochrona środowiska, profilaktyka zagrożeń 1.1. Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej 1.2. Ochrona środowiska 1.3. Profilaktyka zagrożeń	W ramach tej osi priorytetowej wsparcie uzyskają działania ukierunkowane na modernizację i rozwój infrastruktury całego obszaru pogranicza. W związku z tym wspierane będą projekty związane z remontem, modernizacją i budową dróg lokalnych (uzupełniających istniejącą sieć dróg), modernizacją infrastruktury kolejowej, poprawą dostępności komunikacyjnej i innych świadczonych usług komunikacyjnych, polepszeniem stanu obsługi transportowej.	81 626 990
2. Poprawa warunków rozwoju przedsiębiorczości i turystyki 2.1. Rozwój przedsiębiorczości 2.2. Wspieranie rozwoju turystyki 2.3. Wspieranie współpracy w zakresie edukacji	Wsparcie w ramach tej osi priorytetowej ukierunkowane będzie na poprawę warunków dla rozwoju MŚP w gospodarce opartej na wiedzy. Dlatego wsparcie uzyskają projekty, które mają na celu wspieranie konkurencyjności MŚP i nawiązywanie trwałej transgranicznej współpracy, w tym projekty nakierowane na stworzenie możliwości nawiązania kontaktów z partnerem po drugiej stronie granicy np. poprzez organizację wystaw, targów, wymianę doświadczeń, tworzenie wspólnej platformy czy też poprzez seminaria i szkolenia dla MŚP.	69 605 364
3. Wspieranie współpracy społeczności lokalnych 3.1. Współpraca terytorialna instytucji świadczących usługi publiczne 3.2. Wspieranie przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjno-edukacyjnych oraz inicjatyw społecznych 3.3. Fundusz mikroprojektów	Elementem wsparcia w ramach tej osi priorytetowej będzie tworzenie sieci współpracujących samorządów terytorialnych i powołanych przez nie jednostek świadczących usługi publiczne oraz innych instytucji publicznych w zakresie wymiany informacji, doświadczeń czy też wytwarzanie podstaw ramowych, dokumentów programowych dla rozwijania tego typu współpracy. Dlatego wsparcie ukierunkowane będzie między innymi na realizację projektów infrastrukturalnych dotyczących modernizacji szkół oraz innych placówek edukacyjnych i kulturalnych, które są niezbędne do realizacji współpracy społeczności lokalnych.	55 059 430

Źródło: http://www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Polska-Czechy.aspx.

Tabela 1 zawiera informacje na temat osi priorytetowych, celu interwencji i poziomu alokacji.

Do września 2011 r. w ramach programu zatwierdzono 212 projektów (złożonych zostało 522) o łącznej wartości ok. 206,6 mln euro, co stanowi 92,4% alokacji[12]. Środki wypłacone beneficjentom to ok. 90,4 mln euro, co stanowi 41,2% alokacji. Wydatki certyfikowane stanowią ok. 35,8% alokacji[13]. Stan alokacji środków w odniesieniu do poszczególnych działań zawiera tabela 2.

Tabela 2. Stan alokacji środków w ramach poszczególnych działań (stan na wrzesień 2011 r.)

Alokacja w mln EUR	Dziedzina wsparcia	Dofinansowane projekty	Kwota dofinansowania projektów w mln EUR (bez rezerwowych)	Pozostała alokacja w mln EUR (po uwzględnieniu oszczędności w projektach)
51,10	1.1	21	41,70	wyczerpana
17,56	1.2	13	15,90	3,35
12,97	1.3	13	12,53	wyczerpana
5,57	2.1	11	3,41	2,16
59,25	2.2	66	41,70	2,01
4,78	2.3	15	15,90	1,46
3,58	3.1	17	12,53	0,15
7,58	3.2	29	3,41	0,73

Źródło: www.ewt.dolnyslask.pl.

W podsumowaniu wdrażania programu (do września 2011 r.) należy wskazać, że:

- jest ono na poziomie 90% budżetu programu,
- wsparcie uzyskało ponad 200 projektów,
- program jest liderem w Unii Europejskiej w porównaniu z innymi transgranicznymi programami pod kątem wartości i procentu wykorzystanej alokacji,
- Komisja Europejska wypłaciła do września 2011 r. ok. 45% alokacji programu,
- zapotrzebowanie na wsparcie w różnych obszarach jest zróżnicowane. Największym zainteresowaniem cieszą się projekty infrastrukturalne o charakterze inwestycyjnym.

5. Podsumowanie

Problematyka przestrzenna i współpraca w wymiarze przestrzennym nabiera coraz większego znaczenia w ramach polityki spojności Unii Europejskiej. Zwrot w kierunku zagospodarowania europejskiej przestrzeni i jej zrównoważonego rozwoju

[12] www.ewt.dolnyslask.pl.
[13] Tamże.

nastąpił w latach 90. XX wieku, kiedy przyjęte zostały dwa dokumenty (Europa 2000 oraz Europa 2000+) traktujące w sposób wycinkowy o europejskich problemach przestrzennych: podpisane w 1991 i 1994 r. Najistotniejszym dokumentem okazała się Europejska Perspektywa Rozwoju Przestrzennego przyjęta w 1999 r. Przyczyniła się ona do podjęcia szeregu inicjatyw i zbudowania platformy informacyjnej, zbierającej i porządkującej informacje o wymiarze przestrzennym procesów społeczno-ekonomicznych zachodzących w Europie.

W dniu 6 października 2011 r. zostały opublikowane projekty rozporządzeń dotyczące polityki spójności na lata 2014-2020[14]. Na ich podstawie można stwierdzić, że cel trzeci EWT zostanie utrzymany w dotychczasowym kształcie, tj. z uwzględnieniem trzech komponentów (transgraniczny, transnarodowy i międzyregionalny). Zgodnie z propozycją Komisji Europejskiej polityka spójności ma dysponować budżetem w wysokości 336 mld euro, z czego 11,7 mld euro przeznaczone zostanie na współpracę terytorialną. W ramach poszczególnych komponentów pomoc wynosić ma:

- współpraca transgraniczna − 8,57 mld euro,
- współpraca transnarodowa − 2,43 mld euro,
- współpraca międzyregionalna − 0,7 mld euro.

Następny okres programowania ma być bardziej zorientowany na efekty. Podstawowym dokumentem, na którym skupiona zostanie uwaga UE, jest Europa 2020. Szczególna uwaga, zgodnie z rekomendacjami Komisji Europejskiej, zwrócona będzie na efekt synergii z innymi programami bądź projektami.

Literatura

Podstawy gospodarki przestrzennej – wybrane aspekty, red. S. Korenik, J. Słodczyk, Wyd. AE we Wrocławiu, Wrocław 2005.

Akty prawne

ESDP. Perspektywy Przestrzennego Rozwoju Europy. Kierunki Zrównoważonego i Trwałego Rozwoju Terytorialnego w Unii Europejskiej, uzgodnione na nieformalnej Radzie Ministrów odpowiedzialnej za planowanie przestrzenne, Poczdam, maj 1999, Ministerstwo Gospodarki, maj 2000.

Traktat WE, art. 2, 6, 16 i 158, http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_pl.htm.

Źródła internetowe

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm.
http://www.cz-pl.eu/pl/.
http://www.ewt.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich/Strony/czymsafundusze.aspx.
http://www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Polska-Czechy.aspx.

[14] http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm.

http://www.ewt.gov.pl/wstepdofunduszyeuropejskich/strony/wspolpracamiedzyregionalna.aspx.
http://www.ewt.gov.pl/WstepDoFunduszyEuropejskich/Strony/Wspolpracatransgraniczna.aspx.
http://www.mrr.gov.pl/aktualnosci/rozwoj_regionalny/Strony/ZielonaKsięga.aspx.
http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_spojnosci/Polityka_spojnosci_po_2013/Debata/Documents/Agenda_Terytorialna_07092011.pdf.
www.ewt.dolnyslask.pl.

FINANCING TERRITORIAL COOPERATION ON POLISH-CZECH BORDER FROM THE EUROPEAN UNION FUNDS IN 2007-2013

Summary: The issue of spatial cooperation and spatial problems and disparities becomes more and more important in cohesion policy. The most important document concerning European space is the European Spatial Development Perspective. It contributed to a series of practical initiatives and to build a platform responsible for collecting and ordering information on spatial dimension in Europe. In the period 2014-2020 the third objective − European Territorial Cooperation will be maintained in its present form with the amount of 11 billion euro.

Keywords: European space, ESDP, financing territorial cooperation on the Polish-Czech border in 2007-2013.